

Előfizetési árak:

Egész évre	12	frt
Félévre	6	"
Negyedévre	3	"
Egy óra	1	"
— Egyes szám 4 kr. —		

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Uri-utca 276. sz.,
hová az előfizetések és a lap
szétküldésére vonatkozó felszó-
lamlások intézendők.

TORONTÁL.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Szerkesztőségi Iroda:

Nagy-Becskerek,
Zápolya-utca 1-ső szám,
hová a lap szellemi részét, illető
minden közlemény intézendő.

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknak.

Megjelenik mindennap,
vasár- és ünnepnapok
kivételevél.

A visszatérés.

Nagybecskerek, október 1.

A véletlen okozta, hogy éppen egy időben tárgyaljon a püspöki konferencia a kongrua ügyében és a főrendiház hármaskörös albizottsága az egyházpolitikai javaslatok fölött. E két tárgyalás tónusából a politikai helyzet jövő alakulásaira talán némi joggal vonhatunk következtetéseket.

S nem akarunk optimisták lenni, csupán a főrendiház nem liberális elemeiről és a katolikus főpapi karról akarunk jó vélekedéssel lenni, midőn annak a hitünknek adunk kifejezést, hogy a vagyons főpapság nemes áldozatkészséggel oldja meg lelkészei és tanítói helyzetének kérdését s így valódi nemes hivatását föl fogva, a felsőház törvényhozói működését sem fogja oly irányban befolyásolni, hogy újabb bonyodalmak és viszály magva hintessék el.

A főrendiház hármaskörös albizottsága tárgyalásainak során itt-ott elhangzott egy-egy élesebb szó, ebből azonban nem akarunk a főrendiház plenumának hangulatára következtetést vonni s reméljük, hogy a klerikális agitáció által a mult alkalommal félrevezetett számos főrendiházi tag, azóta megismervén a nemzet valódi akaratát s átérzve saját törvényhozói hivatását, mely ezzel ellentétbe sohasem jöhet, biztosítani fogja a hátralévő egyházpolitikai javaslatoknak gyorsan törvényerőre emelkedését.

Valóban, csak az elvakult politikai és felekezeti szenvedély kereshet az izgatásra anyagot, abban a három törvényjavaslatban, a melyek a főrendiház bizottságát foglalkoztatják. A vallásszabadság behozatala, a gyermekek vallásának törvényes szabályozása s az állami anyakönyvek rendszeresítése oly reformok, a melyeknek egy részét a haladó korszak már régóta sürgette, más részét pedig a helyes és

pontos adminisztráció érdeke nélkülözhetlenné teszi.

Ha a papság csakugyan visszatér valódi hivatásához, ha a politikai izgatás helyett a hitbuzgóság fejlesztése lesz a cél s ha a keresztény erkölcsök kultuszát nem csak élőlőszóval, hanem saját példájukkal is gyakorolják, akkor mindenki be fogja látni, hogy a liberális reformok mit sem ártottak a vallásnak és a vallás szolgálatára méltó papoknak.

Az igazi papi funkciók egyikét sem vette el a liberális reform a lelkészekről; a keresztelés, esketés és temetés szertartásait nem törülte el s így valóban nincs a panaszra jogczim. És még kevésbé van anyagi kárpótlásra titulus.

Térjen tehát vissza mindenki hivatásához, a papság ép úgy mint a főrendiház s nem sokára meg fognak győződni arról, hogy a liberális egyházpolitikai reformok az életbe átmenvén, biztosítani fogják az állam tekintélyét, a felekezeti békét és nem alterálják az egyházak fölvirágzását.

Tüntetés Szilágyi ellen. Pozsonyból telegrafáják: Az a hír, mintha Szilágyi Dezső igazságügyminiszter ellen beszámoló beszéde alkalmából nagy demonstrációt szándékoznának rendezni, nem felel meg a valóságnak. A miniszter ellen tervezett tüntetés mindössze is annyiból áll, hogy beszámoló beszéde napján alakítják meg a városi és megyei katolikus pártot.

A főrendiház alelnöke. Szilágyi József utóda Károlyi Tibor gróf lesz és alelnöktársává, mint most végleges megállapodásként jelenthetjük, Vay Béla báró Borsodmegye főispánját teszik meg, aki nem tartja meg főispáni állását. Befejezett tény továbbá, hogy Borsodmegye főispáni állására Miklós Gyula országgyűlési képviselőt nevezi ki ő felsége.

A „TORONTÁL” TÁRGYAJA.

Mikor a rubel csendül.

— Orosz elbeszélés. —

A főváros legelőkelőbb irodája.
Nagy szoba íróasztalokkal, soha nem pi-
henő rabszolgákkal.

És a szüntelen tevékenység dacára aggo-
dalmas csend.

A némaságon át hangzik a kiáltás.
— Timofe Jefimovics!

A legfürgőbb toll fennakadt. Sápadt, fáradt
arc emelkedik fel az íróasztal mellől és abba
az irányba fordul, melyből a kiáltás hangzott.

— Timofe Jefimovics! hangzik másodszer.
— Azonnal, nagyságos ur!

Timofe Jefimovics felállt, kezeivel végigsi-
mitja homlokát, aztán odamegy főnökéhez Var-
savszky Márk Pavlovicshoz. Meghajolva áll meg
előtte és alázatos, halk hangon kérdi a hatszáz
ember parancsát.

— Beszédem van önnel, Timofe Jefimovics.
Kövessen!

A főnök méltóságosan megy előre, a köny-
velő követi.

Beléptek Varsavszky ur pompásan berende-
zett magánszobájába.

— Üljön le, Timofe Jefimovics, mondja a
főnök, és barátságosan megveregette a könyvelő
vállát.

Timofe eleget akart tenni a felszólításnak,
de annyira besüppedt a párnázott székbe, hogy
ijedtében előre nyújtott lábával felkötött egy kis
asztalkát. De a nagyságos ur nem haragudott
csak kissé mosolygott az ügytelenség felett és
lehetőleg még barátságosabban szólt:

— Üljön le a pamagra kedvesem; ott ta-
lán kényelmesebb lesz.

Timofe leült és ámult.

Mit jelent ez? Mi fog történi? Márk Pav-
lovics a mindenható, a kérelhetetlen, a kegyet-
len, egyszerre anyira megszelídült, oly szeretet-
reméltóvá lett... Romény és kétség váltakoz-
tak szívében és egész testében megremegették.
A nagyságos ur azonban nem sokáig hagyta
szegény ördögött iszonyu zavarában.

Megszólt:

— Pribabi napja letelt, kedves Timofe Je-
fimovics. Rövid idő alatt ön lett legjobb munka-
erőm. És még sem használhatom tovább irodám-
ban. El kell önt bocsátanom.

A szavak lasan hagyták el szülő ajkait;
mindegyik szó után mintegy megpihent. És mind-
egyik szó leirhatatlan győzelem volt annak, a
ki hallgatta. Előbb égő pir jelent meg arcán,
ezt aztán a főnök szavainak befejeztével borzal-
mas sápadtság váltotta fel. A boldogtalan ember
szeme körül vonaglottak az idegek, halántéka
hevesen lüktetett, keble elszorult. Alig volt annyi
ereje, hogy ülve maradjon.

Mark Pavlovics székébe ereszkedett,
kényelmesen kiterpesztette lábát és vidáman,
dörzsölte kezét.

— Timofe Jefimovics, szolt, ön kissé meg
van ijedve, ugye? De nincs oka aggodalomra.
Az irodában tényleg nem alkalmazhatom, de ha
kis szolgálatot tesz nekem, oly dusan megfizet-
ném, hogy egész életében nem volna több
gondja.

És Márk Pavlovics közelebb toltá székét
Timofe Jefimovicshoz, vállára tette kezét és ku-
tatva tekintett szemébe. Aztán suttogó hangon,
behatóan kezdte fejtegetni a könyvelőnek, hogy
miben áll az a kis szolgálat.

HIREK.

Tájékoztató.

- Október 2. A kis- és nagyhid bejárása.
- Október 7. Tisztiszéki ülés.
- Október 7. Őszi lóverseny.
- Október 4-7. Országos vásár.
- Október 8. Megyei őszi közgyűlés.
- Október 8. A jegyzői nyugdíjválasztmány ülése.
- Október 9. A közigazgatási bizottság ülése.
- Október 13. A kereskedő ifjak estélye.
- Október 18. A t. h. é. v. közgyűlése.
- November 3. A magyar olvasó-kör hangversenye.
- November 15-18. Országos vásár.

A gőzfürdő naponta reggeli 5 órától nyitva van,
nők részére kedden és pénteken délután.

— Személyi hír. Rónay Jenő főispán
holnap este hivatalos ügyekben Budapestre
utazik.

— A főispán hivatalos útja. Rónay Jenő
főispán csütörtökön (27) délben indult Török-
Becsére, ahol mindenk előtt a főszolgabírói hi-
vatalt vizsgálta meg. A hivatal teljesen rendben
találtatott. 28-án ő méltósága a Padától Török-
Kanizsáig terjedő védművek megvizsgálása után
Török-Kanizsára indult. Társaságában mentek
Jankó Ágoston igazgató, Malina Gyula fő-
mérnök, gróf Bethlen főszolgabíró, báró Hau-
ser Károly főispáni titkár, Keresztes Ala-
dár számvevő stb. A délutáni órákban Török-
Kanizsára érkezett a társaság, hol azonnal a
főszolgabírói hivatalt vizsgálta meg a megye
főispánja, a melyet a legnagyobb rendben talált
s melynek befejeztével fogadta a mintegy 30-
35 tagból álló, jobbára intelligenciából álló
Török-Kanizsa és Jozefova testvér községe által
kiküldött küldöttséget, a melyet Dimitrie-
vics Pál török-kanizsai községi jegyző veze-
tett és a ki ő méltóságát ékes szavakban üdvö-
zölte, kiemelve főispán ur gazdag érdemeit és
páratlan fáradozásait a megye érdekében; egy-
ben azon alázatos kérelemmel járult ő méltó-

Timofe Jefimovics meredten, némán ült ott
és hallgatta, amint Mark Pavlovics suttogott;
arczának egyetlen izma sem mozdult már.

De mikor felállt és elhagyta főnökének
szobáját, rémes volt ránézni; haja kuszált, szeme
mélyen fekvő, fénytelen, ajka sorvadtt és kék...

Fáradtan vándorolt iróasztalához, fogta
kalapját és nem is bucsuzva megjedtt társaitól,
kitántorgott.

Odakinn tikkadt, nagyon tikkadt volt a
levegő.

Gépiesen rakta egyik lábát a másik elé,
meg sem gondolta, hogy hova szándékozik.

Csak haza nem! Most nem mehet haza fe-
leséghez, gyermekhez.

Kimerülten dült egy utszéli padra.

Körülnézett. Sehöl egy ember. Jól ismerte
a teret, a hol ült. Ott volt a pad, hol annyiszor
boldogan ült Maruskájával. Felébredtek benne
életének édes emlékei. Nagyon közönséges volt
élete pályája. Könyvelő volt, hirtelen elvesztette
állását, elszegényedett és véletlen Mark Pavlo-
vics katonai szállíthoz került, ki 1200 rubelt
ígért neki, ha egy havi ingyenes próbaidő után
bevált. Belement a feltételbe. Jobb ingyen dol-
gozni, mint henyélni.

Varsavszky Mark Pavlovics mint szibarus
és kis uszorás kezdte pályáját. Az orosz török
háboru vitte fel dolgát. Szenátorok és minisz-
terek lettek jó barátai, és a társadalom csucsai
hajlongtak előtte.

Mindenki versengett kegyeért. A legré-
gibb és leggazdagabb családok vetélkedtek le-
nyaiért és fiaért. Volt külön taksája. Herczegi
koronáért 200,000, grófi 100,000 rubelt adott,
Kisebb emberekkel alig, hogy szóba állt.

Egyszer azonban valami megzavarta tisz-
el.

ságához, hogy a legközelebbi megye törvényhatósági bizottsági ülésen tárgyalandó Török-Kanizsa községben építendő megyei kórház ügyében tett alispáni javaslatot becses pártfogásában részesíteni kegyeskedjék; kiemelte beszédében hogy a török-kanizsai járás ritkán alkalmatlanodott az iránt, hogy a megyei alapok jóléte-ményeinek részese legyen és bár ezen járás a vármegye központjától távol, az éjszaki határán fekszik, mégis a járás közönsége meg van győződve arról, hogy ezen végpont nem képez válszafalat a főispán ur atyai jó szívében és bizton reményli, hogy a közegészségügy és a szentvéd emberiség javára építendő eme kórház létesítésétől ő méltósága erkölcsi becses támogatását megvonni nem fogja. A küldöttség lelkesen megéljenzte a kitűnő beszéd után a megye szeretett kormányzóját. Ő méltósága szokott nyájasságával fogadta a küldöttséget és válaszában biztosította azt mindenkor erkölcsi támogatásáról és megköszönve a szívélyes fogadtatást, elbocsájtotta a megnyugtató küldöttséget. Esteli 7 órakor a török-kanizsa-, jozefova- és orosz-lamosi önkéntes tüzoltó-egylet sikerült fáklyászenét rendezett ő méltóságának a Tallián vendégszerető család kastélyánál, hol ő méltósága szállva volt. A főparancsnok török-kanizsai Schulpe Vilmos szép beszéddel üdvözölte, mire ő méltósága mint a megyei szövetkezet elnöke szívélyesen válaszolt és biztosította az egyleteket pártfogása és támogatásáról. A főispán e hó 29-én este tért vissza Nagybecskerekre.

— Őszi lóverseny. Az októberben tartandó lóverseny költségeinek fedezésére legújabbban a következő adományok folytak be: ifj. Dániel Pál 10 frt, Tallián Jenő 5 frt, Koronghy Henrik 5 frt, Tallián Emil 5 frt, Schulpe Vilmos 15 frt, gr. Bethlen Miklós 10 frt.

— Egyházi kinevezés. Dessewffy Sándor, esanadegyházmegyei püspök Pacha Ágost, mezőkovácsi házi segédlelkész, Pacha István, volt nagybecskereki hitoktató fivérét, püspöki iktatóvá nevezte ki.

— Zsidólegylik a kaszárnya tetejét... Bizony sok leánynak fáj most a szíve: itt az október elseje, a mikor „mindnyájunknak be kell rukkolni!” Hej, hogy izzadtak az „öreg bakák” a nagygyakorlaton, de most már boldogan eszik az utolsó komisz kenyeret, sőt meg is hagynak valamit a „bundás”-oknak. És a bundás ma még mulat; vigan foly a sárga lé, hisz’ ugyis utoljára mulat sokáig a szegény

meit. Uj minisztert nevezett ki a császár és bár Varsavszkyt intették, úgy élt, mint az előtt. Azt hitte, egy milliós évjáradék megvéd minden ellen. Csak mikor megtudta, hogy komolyan vizsgálatot indítanak ellene, kezdett rajta elmélkedni, hogyan kerülje ki megfelelő módon a kellemetlenséget.

Pompás ötlete támadt. Egy hónap óta megfigyelte Timofet. Szorgalma, kötelességtudása feltűnt neki. Az az ember nagy erőlködése dacára egészen szegény maradt. Bizonyára mindent megtenne, hogy gazdaggá legyen. Timofe segíteni fog minden áron.
— Timofe Jefimovics!
— A főnök beszólitotta a könyvelőt a szatán kifejtette előtte óhaját.
— Ez meg ez történt. Ez meg ez fenyeget, önnek kell segiteni! Akarja? Ha akarja gazdaggá teszem. Ha nem, akkor elpusztítom. Kijelentem, hogy ön megcsalt és hogy kidobtam az irodából. Ki merné az ellenkezőt állítani? Még hálát adhat jóságáért, hogy ki nem szolgáltatam az igazságszolgáltatásnak.
A bankár hidegen nézett áldozatára, aztán így folytatta:
— Ha megteszi, a mit akarok, önre bízom az egész üsletet... Én elutazom... Ön azalatt hamisítja az iratokat és könyveket, úgy a mint én tettem eddig. Két-három hónap ideje less, akkor aztán mindent magára vállal... És fényesen fogom megfizetni, mert gavallér vagyok... holnapra kérem válaszát.

Mikor Timofe haza érkezett, annyira ki volt kelve arcából, hogy felesége megjéjt tőle. Iszonyu éjt töltött. Másnap reggel el volt tőkélve. Meg fogja tenni. Tudja ugyan, hogy Szibéria vár reá, de felesége és gyermeke gondtalanul, boldogan fognak élni.

legény. Egyforma most az utolsó cigánygyerek is a falu legényeivel, az is csak úgy danolja:

„Zsidólegylik a kaszárnya tetejét,
Mind elviszik a legények elejét!

Reggel óta szakadatlan kocsisor fordul be a Mercy utcába. Jönnek a bokréta „regruták”; ma jelentkeznek és a kaszárnya környékbeli korcsmákban még kimulatják magukat. A legény érzékeny bucsut vesz apjától, anyjától, a szíve választottjától, még egyszer eldanolja, hogy:

„Nem parancsol nékem,
Nem parancsol nékem,
A bíró, a bíró, a bíró!”

Azután dalolva bevonul a kaszárnyába és holnap már a bírónál is nagyobb ur: a káplár ur Czupak kommandirozza, hogy „rechts schaut!”

— Eljegyzés. Réva Ujfaluból jelentik, hogy Alexits György, Alexits Száva földbírtokos fia, jegyet váltott Jovanovits Daniczával, Jovanovits Milos ujfalusi kereskedő leányával.

— A nagybecskereki szőnyeggyár igazgatósága f. hó október 8-án délután 4 órakor ülést tart.

— Temesmegye költségvetése. Temes vármegye 1895. évi házi pénztári költségvetése a következő:

Szükséglet:	
Tisztviselők fizetése s lakpénze	121.650 frt
Szolgaszemélyzet bére	8570 frt
Szolgaszemélyzet ruházata	2419 frt
Hivatalos helyiségek bére	900 frt
Irodai szükségletek	11.070 frt
Napidíjak és utiköltségek	8350 frt
Épületek fentartása	2100 frt
Egyéb kiadások	776 frt
Előre nem látott költségek	1400 frt
Tartalékalapra	100 frt
Összesen:	157.336 frt

Erre fedezet:	
Állami javadalmasítás	128.300 frt
Cselekvő kamatok	166 frt
Ingatlanok jövedelme	185 frt
Alapok járuléka	18.530 frt
Különbféle bevételek	100 frt
Téritmények	2755 frt
1/2 százalék pótdó	7324 frt
Összesen:	157.360 frt

E szerint a felesleg 24 frt
— Öngyilkos kereskedő. Schlesinger Hermann nagybecskereki kereskedő szombaton délután Nagykikindán a Nemzeti szállodában föbe lötte magát. Az öngyilkosság hírére nagy csődület támadt a hotel előtt, hova csakhamar megérkezett Dr. Spitzer városi első és Dr. Szimits másod orvos, nemkülönben Wachtl Leo rendőrkapitány is. Daczára an-

Márk Pavlovics mindent kiolvasott arcából.

— Ön tehát elfogadja?
— El, bár tudom mi vár reám!
— A büntetést lehet enyhíteni...
— Timofe szilárdabb hangon szólt:
— Dologra tehát uram! Ön tudja, hogy nőm és gyermekeim vannak. Követek nőmnek kétszáz ezer rubelt, mindenik gyermekemnek ötven ezer rubelt...
— De Timofe Jefimovics!
— És a legcsekélyebb díj. Az összegeket ma kell biztosítani. Ezenkívül titokban adjon nekem tízezer rubelt, hogy száműzetésemben kényelmesebben élhessek és hogy esetleg Amerikába szökhessem, a hol remélhetőleg megtalálhatom nőmet és gyermekeimet.

Mark Pavlovics elrémült.
Olesőbb feltételekért könyörgött, megalázkodva borult térdre Timofe előtt, most ő volt kétségbeesve.
Hasztalan.
Az az ember kemény volt mint a vas és a megszorultnak nem maradt más hátra, mint elfogadni a feltételeket.

Több hónap mulva csakugyan megindították a vizsgálatot.
Timofet bűnösnek állították oda s jóllehet itt is ott is mutatkozott valami különös anachronizmus, vallomásai annyira terheltek, hogy el kellett őt itélni és mindenki megvetéssel beszélt a gazemberről, a ki annyira megcsalta jóltevőjét.

Varsavszkyt pedig évig magasztalták jóságáért, melylyel hűlen könyvelőjét védeni igyekezett annál inkább, minthogy a tízezer rubelt, melyet titokban kellett volna Timofennek át szolgáltatni, nyilvánosan küldte meg áldozatának.

nak, hogy a golyó a halántékon át a fejbe hatolt, a szerencsétlen ember eszméletlen maradt s azonnal ki is lett hallgatva. Tettének okául családi vizsályt és gyógyíthatlan betegséget vallott be. Kihallgatás után a közkórházba vitték, de felépüléséhez nincs remény.

— Esküvő. Nagy-Szent-Miklósról írja levelezőnk hogy Schannen Oszkár odaváló kir. járásbírói tiszviselő csütörtökön ol-tárhoz vezette Zékány Józsa kisasszonyt, Zékány Károly nagy-szent-miklósi lakos leányát.

— Őszi napok. Pár napja már, hogy a büszke, hévvel teljes nyár helyét hivatalosan elfoglalta a sápadt, bánatos hűvöskés ősz. Különös színt kezd váltani erdő, mező, hegy és völgy. Hallgat a rózsbokrok edésszavu szerelmes dalnoka. Hullnak a falevelek, hervadnak a virágok, sóhajtásuk fájón vegyül bele a szél bugásába. Végigsűvit a tarlón az a buszsi szél, az imént még mosolygó természet csendesen haldoklik, a nap melengető sugarai már csak bágyadtan szűrődnek keresztül a felhők fátyolán. Ilyenkor nem csoda, ha átsóhajt lelkünk a mulandóságnak az a szomorú fuvalma, melytől lehull a falomb. Akaratunk ellenére is reánk nehezedik az — ősz hangulat. Vannak ugyan elegendő, kik kellemes időszaknak tartják az ősz. Hisz az ilyés nagyon különböz. Egyik a telet, a másik a nyarat szereti, — ép úgy mint a hogy az egyik a barnát a másik meg a szőkét kedveli. Elvégre is azonban a hervadás szomorú képe senkire sem gyakorolhat valami kellemes hatást. Nagyon is emlékeztet bennünket véges voltunkra s ez mindig depressimálóg hat az emberre... A világos szellős nyári ancsugok nagy busan beakaszódtak a szekrénybe, melynek jótékony homályából viszont kikerültek az überziherek, zaektek és több efféle hasznos ruhadarabok... Jól felöltözve, a parapluit sem feledve sétára megyünk. A halemban heverő, szízes avar felett kacagva nyargal végig a szél s táncot jár a repülő levelekkel, a hol a nyáron át annyian czirkáltak, a hol olyan eleven élet lüktetett: — most csak itt-ott lézeng egy-egy magányos étélő. A gyér lombozatu fák gallyain titokzatos szellemhangok vonulnak keresztül. Fázósan ballagunk haza. Mostanság a járdák az elsőség joga. Elmegy az ember egy kis kerülőre az utcákra. Az álmos napvilág hamarosan bevégzi napi dolgát s buvik a felhők mögé. Terjed az árnyék, kigyulnak a gázlámpák meg a kirakat-lámpák, élénken pezseg az utcai-élet. Szűk határok közt mozogva százszor is találkozunk ismerősökkel meg az ismeretlenekkel. A kirakatok tükörüvegablakai mögött, festői plisákban vonva nevet a sok selyem, brokát, plüüs, minden csábító vívmányával az ősz divatnak egyetemben. Hány édes kinos vágy kél láttukra. Hány sóvárgó pillantás támad a csillogó kelmékre — biz’ Isten, nehéls lenne megmondani!... Elénk sürgős forgás, zsebongás körültünk. Egyszerre, mikor logjebon folyik a mulatság — elkezd szemerkélni az eső (az ősz napoknak ez is benn van a programjukban). A parapluit nyomban kifeszülnek. Kiürülnek az utcák... Ki-ki siet hazafelé. Az eső borulat rohamosan terjed. Csakhamar apró pocolyák támad a következőn, melynek felszínén reszkelve csillog a gázlámpák szétlő lobogtatott tétova világa.

— Pancsova egészsége. Pancsova város közigazgatási bizottságának legutóbb tartott ülésében a város főorvosa által előterjesztett havi jelentés, Pancsova közegészségügyi állapotára vonatkozólag a következő főbb adatokat tartalmazza: A múlt hóban született 28 fiú és 30 leány, meghalt összesen 51 egyén. A difteritisz 2, a hörgthur 7 és tüdőorvadás 10 áldozatot követelt.

— A szerelmesek utja. Buzsadsin Szteván, zombori földmives leányát, a szép Lenkét, mikor vizért ment, Csalmityev Ráka elrabolta. Az apa panaszára elmentek a törvény emberei, hogy visszahozzák a szép Lenkét, de ő kijelentette, hogy kész inkább meghalni, mint szüleihez visszamenni. A bírák ítélete helyett a pápa áldását kellett kérni erre a rablásra.

— Katholikus néppárt. Szabadkán bácsbodrog-megyei katolikus néppártot alakítottak. Világi elnöknek megválasztották Antunovich József országgyűlési képviselőt, egyházi elnöknek Mamusich Mátyas szabadkai prépostot. A megalakulás után bankett volt. Egyéb baj nem esett.

— A szerb miniszterelnök Temesvárott. Dr. Nikolajevits Velimir, Szerbia miniszterelnöke szombaton Temesvárra érkezett, hogy meglátogassa a József külvárosi apácázárdában tanuló két leánykáját. Az intézet megtekintése után rögtönzött hangversenyen a nővendékek Kölcsey himnuszát énekeltek és több nyelven szavaltak. Telbisz polgármester és Bandl főkapitány meglátogatták a miniszterelnököt, ki a látogatásokat viszenozta. Nikolajevits reggel Szegeden és Zimonyon át hazautazott, mert kedden jelen kell lennie a Nis melletti hadgyakorlaton, hol huszezer katona lesz összpontosítva.

— Testvérgyilkos. Nagyon gyűlölködtek egymásra Barjakter Acu és őcscse, Pajazsalyai lakosok. A minap újra összetűztek házuk felosztásán. Ököllel, füttyökösökkel is megakarták egymást győzni, de minden eredmény

száma lent. Bosznia a regények Bosznia Kornelági Irta Glatok táborn dérium fényk lassan drámá az kongr lása. mestet gészé képek kel.) egylet vatok. gyedev együtt sulat k 4. sz.) a lego évre c

eredet hét ór érkeze ságába az edd hetet

eredeti délelő tan if dést fe szág e

eredeti délelő tan if dést fe szág e

nélkül. Végre a fiatalabb Barjakter kést rántott és leszúrta a bányát, a ki nyomban meghalt. A gyilkos önként jelentkezett a csendőrségnél.

— **Rejtélyes büntetés.** Ferendián és környékén a csendőrség egy rejtélyes büntetést nyomoz. Minap reggel ugyanis, holtan találták Vladeszku Jozsim ferendiai gazdag parasztot. A 61 esztendő embernek feje majdnem teljesen el volt választva a törzstől, azonkívül mellén is halálos mély szurás volt látható. A szobában levő szekrények mind fel voltak törve, a fehérnemű vértől mocskosan össze-vissza volt hányva, 1800 forint készpénz pedig, melyet az öreg elítélő nap kapott buzáért, valamint sok más értéktárgy el volt rabolva, közte egy nagyobb összegről szóló takarékpénztári könyvecske is. Az orvosok megállapították, hogy a gyilkosság éjjelkor történt, a tettesnek azonban nyoma se volt. Dél felé tudta meg a csendőrség, hogy a meggyilkoltnak 25 esztendő fia a kit apja korhelykedés miatt elűzött a háztól, s azóta a környéken kóborolt, elítélő este bent járt Ferendián. A gyanu ekkor rögtön a fiura irányult, a kit a határban el is fogtak, de a ki tagadja a gyilkosságot, noha ingén lemosott vérfoltok nyoma látszik. Elfogták a meggyilkoltnak Szorián nevű bérését is, a ki a véres tett elkövetése közben az istállóban aludt s nem hallott semmit. Ezt a bűnrészesség gyanuja terheli.

— **Van szerencsém a t. cz. közönség b. tudomására hozni, hogy őszi bevásárlási utamat befejezve Bécsből hazatértem és most a legújabb divat szerinti női konfekciókból, u. m. gallérok, pelerinék, capes, kabátok és esőköpenyekből dus rakított tartok az őszi idényre a legköltségteljes és a lehető legolcsóbb árak mellett. Minden hölgyet a saját érdekében tisztelettel figyelmeztetni bátorodom, hogy szükséges fedezése előtt a legnagyobb szakértelemmel összeállított áruaktáramat szíveskedjék megtekinteni. Kovács Gedeon.**

Irodalom és művészet.

* A „Vasárnapi Ujság” szeptember 30-iki száma 44 képpel s a következő tartalommal jelent meg: „Régészek nemzetközi értekezlete Boszniában.” (Képpel: Kállay miniszter és neje a regészekkel a butmiri ásatásoknál. Pillanatnyi fénykép után.) — „Bosnyák képek.” (32 képpel Boszniából és Herzegovinából.) Irta Szokolay Kornel. — „A magyar nemzet.” Költmény. Palágyi Lajostól. — „A Gerjenes kincse.” Elbeszélés Irta Györköny Károly. — „Az őszi hadgyakorlatok” (Lobkovitz és Mádi Kovács György altábornagyok arcképeivel.) — „A nógrádi ban dérium.” Markó Miklóstól. (Képpel pilanatnyi fénykép után és Cserna Károly rajzával a ballassa-gyarmati ünnepnapokból.) — „Hypnotikus drámák.” (Emlékezés a tuzséri eset alkalmából az 1831 ki egri esetre.) — „A közegészségi kongresszus tagjainak konstantinápolyi kirándulása.” (Redván pasa konstantinápolyi főpolgármester arcképeivel.) — „A nemzetközi közegészségi és demográfiai kongresszus tagjai.” (Arcképekkel.) — „Párizsi divatlevél.” (Divatképekkel.) — Irodalom és művészet, Közintézetek és egyetek, Sakkjáték, Képtalány, stb. rendes rovatok. A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre 2 forint, a „Politikai Ujdonságok”-kal együtt 3 forint. Megrendelhető a Franklin-Társulat kiadóhivatalában (Budapest, egyetem-utca 4. sz.) Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap” a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, fél-évre csak 1 frt 20 kr.

Táviratok.

A királyi pár Gödöllőn.

Budapest, okt. 1. (A „Torontál” eredeti távirata.) A királyné ma reggel hét órakor Miramaréből Gödöllőre érkezett, a hol Ő Felsege a király társaságában, ki csütörtökön érkezik oda, az eddigi megállapodások szerint három hetet fog tölteni.

A delegációk.

Budapest, okt. 1. (A „Torontál” eredeti távirata.) Az osztrák delegáció ma délelőtt tartott nyilvános ülésében Kaftan ifju cseh képviselő a nemzetiségi kérdést felvetvén támadást intézett Magyarország ellen.

— A kolozsvári memorandum pör — ugymond — az összbírodalom prestigijének ártott. A magyarok, kik annyi vérárán küzdöttek ki jogaikat, hamar megfellekedtek róla, hogy csak oly nemzet érdemli meg a szabadságot, a mely más nemzetek szabadságát tiszteletben tartja.

Chlumeczk y elnök felkéri a szónokot, hogy e thémát hagyja abba, mert ez ügy Magyarországnak belügye.

Kaftan arra hivatkozik, hogy a magyar delegáció maga hangsúlyozta, miszerint a kérdés elől nem szabad kitérni.

Chlumeczk y elnök: a magyar delegáció joga magyar belügyekkel foglalkozni, az osztrák delegációnak erre nincsen joga.

Kaftan beszédjét folytatván hivatkozik Zichy Nándorra, ki a románok elleni eljárást szerencsétlennek tartja. (Gnyos kaozaj a karzaton.)

Elnök rendre utasítja a karzatot, mire szónok beszéde további részében Csehországról szólván oly kifejezéseket használ, melyekért őt az elnök ismételtelen rendre utasítja.

Kaftan beszéde után elnök az ülést bezárja.

Vilmos, a békeszerető.

Budapest, okt. 1. (A „Torontál” eredeti távirata.) Berlinből jelentik, hogy Vilmos császár egy párisi küldöttséget fogadván, annak tagjai előtt kijelentette, hogy bárha a francia nép őt háborúra, hódításokra vágyó barbár császárnak tartja, ő a béke őszinté hive és a francia nemzetnek nagyrabestülője.

A beteg czár.

Budapest, október 1. (A „Torontál” eredeti távirata.) Pétervárról távirják, hogy a czár betegsége javuló felében van. Fájdalmi csillapultak. Ezen legújabb hírekkel szemben a czár betegségéről mindenütt a legnyugtalanítóbb hírek keringenek.

Samassa denunciáltatása.

Budapest, okt. 1. (A „Torontál” eredeti távirata.) Hir szerint a magyar klerus néhány tagja a római curiánál denunciálásokat tett Samassa egri érsek ellen. Állítólag több beszédjét lefordították latinra és elküldötték Rómába, a melyekért Samassa részére a pápa rosszaságát várják.

Tömeges katonai letartóztatás.

Budapest, okt. 1. (A „Torontál” eredeti távirata.) Berlinből távirják, hogy Vilmos császár parancsára szombat este kétszáz altisztet fogtak el, kik ellen disciplinárius kihágások miatt feljelentést tettek.

REGÉNY-CSARNOK.

BOSSZUBÓL.

Olasz regény. Irta: Cordelia.

A „Torontál” számára fordította: Gyérke. (Folytatás.)

Mikor az utak járhatatlan lettek és a esipő szél miatt nem lehetett többé kijárni a szabadba, mindenkitől és mindentől el lön szigetelve, csupán a levélhordó járt ki hozzá a jég és hó dacára mindennap egyszer, hogy hirt vigyen az élőkörül.

Mikor észrevette, hogy a levélhordó jön fel a meredek dombra, elébe sietett, megparancsolta a cselédnek, hogy meleg szobába vezessék s adjanak neki egy pohár jó bort. Mindig mondani akarta neki, hogy ilyen csuf időben ne menjen fel hozzá, de arra mégsem volt bátorosága, hogy elszakítsa még azt az egyetlen fonalat is, mely a világgal összekötötte és csak azt kérdezte meg tőle:

— Ugy-e nagyon fázik, jó ember? Ugy-e alig lehet járni, olyan rossz az utak?

— Hozzá vagyok szokva, felelt a levélhordó. Biz ez télen rossz mesterség.

— És csak én miattam jön ki ennyire?

— Másoknak is hozok egy-egy levelet, pe ide szívesen jövök, mert ebben a jó melegben elfelejtettem máris a hideget.

Renata arra kérte fel, hogy csak akkor jöjjön fel, ha levele érkezik, az ujságok várhatnak, tartsa magánál, a mig ilyen komény idők járnak.

XX.

Belfiore Elza nagyon boldog volt házasságuk első napjában. Most már nagyuri lábbon élhet, nem kell a legszükségesebbek beszerzéséről aggódnia, kielégítheti minden szeszélyét, a nélkül, hogy törődni kellene a jövővel; azután meg folyvást oldalánál van ez a rokonszenves, daliás, erőteljes fiatal ember, a ki előzékeny hozzá és figyelmes.

Ede is úgy élt az első hónapokban, mintha folyvást álmodnék; bejárta nejevel Európát, mindenütt gondoskodott mulattatásáról, ugy eljászogatott vele, mint gyermek az ujjátékszerével, de természetesen csak rövid ideig, a mig rá nem un.

Az ujság ingerével hatott reá az, hogy ez a kedves, csinos leánya egészen az övé; tetszett neki, mert ujság volt s tetszettek neki a kis feleség apró szeszélyei, a melyeket ő oly könnyen kielégíthetett.

Igy éltek egymásért egypár hónapig, elfeledkezve a világról, csupán a maguk örömeivel foglalkozva.

De Elza olyan gyenge testalkotú volt, hogy sokáig nem bírta elviselni az utazás fáradsalmait, már pedig a férj nem szeretett volna betegápolónak elszegődni.

Sokszor beleuntak már abba, hogy folyton ismeretlen emberek között éljenek és kedvük támadt a hazatérésre.

Elza alig várhatta már, hogy elfoglalhassa a pompás Lucchini-palotát, a melyről leánykorában annyit álmodozott s azalatt, mig czélijok felé közeledtek a robogó vonaton, azon törte a fejét, hogy fényezésével és elegáncsiájával hogyan elkápráztatja majd szülő városát, a hol előbb oly szerény anyagi viszonyok között kellett tengődni.

Ede pedig minél közelebb ért Olaszországhoz, annál levertőbb lön; ugy rémlett neki, hogy a szép álom elmúltával keserű valóra ébredt.

Olyan leányhoz kötötte le magát egész életére a kit csak muló érzellemmel, szeszélyből kedvelt meg, de már is unni kezdé. Ezalatt a hat hónap alatt alaposan kiismerte, hitestársának annyi becstülete lett előtte, mint a kifacsart citromnak.

(Folytatása következik.)

Nyilttér.*)

Női ruhatere megnyitása.

Nagybecskerek és környéke igen tisztelt közönségének és nagyrabecstült vevőimnek tiszteletteljes tudomására hozom, hogy a Hunyadi-utczában levő saját házamban, közvetlen szomszédságában az immár 1856. év óta fennálló uri-és női ruha konfekció tüzletemnek, egy teljesen fővárosi mintára berendezett

eladó csarnokból, próbateremből és műhelyből álló

nőruha-termet

nyitottam meg.

Ruhaszövetekben való összes ujdonságokkal, diszítő és selyemczikkével dusan felszerelt raktáram, francia és angol mérvadó divatlapok, tapasztalt, szakszerűen képzett, kiltűnő művezetőim, kik részint a legújabb műszerekkel ellátott műhelyem, részint pedig áruraktáram élén állanak, továbbá a hozzám szerződötett fővárosi munkaerők lehetővé teszik, hogy e téren a legjobbat és legizlésebbet produkálva, sikeresen versenyezhessek a bécsi és budapesti konkurencsiával. Ama biztos meggyőződésben, hogy a mélyen tisztelt közönség emez újabb vállalkozásomat is bizalmával tiszteli meg, melegen ajánlom azt a nagyrabecstült hölgyvilág figyelmébe.

Kiváló tisztelettel

Grünbaum Vilmos.

*) Az e rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.
Helyettes szerkesztő: Kabos Bertalan.

H i r d e t é s e k.

Okl. gyermekkertésznő állást keres.

Czím a kiadóhivatalban.

(699—1.1)

(701—3.1)

Pályázati hirdetmény.

A kevi-szöllősi községi kisedővónői állásra ezennel pályázat nyitattik.

Javadalmazás: 300 frt évi fizetés, 2 öl tűzifa és az óvoda helyiségben levő szabad lakás.

Felhívtnak mindazok, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy pályázati kérvényeiket az 1894. évi XV. t.-cz. értelmében felszerelve 1894. évi október hó 31-ig alólírott község elöljáróságához czimezve nyujtsák be.

A pályázók kötelesek a magyar és román nyelvnek birását igazolni.

Kevi-Szöllősen, 1894. évi szeptember hó 22-én.

Bolianacz Mátyás,
jegyző.

Baba Panta,
albiró.

8340. sz. 1894.

(700—3.1)

Pályázati hirdetmény.

Munkaképtelenség folytán Báránycs községében a községi szülészeti állomás üresedésbe jövén ezen állásra a pályázat ezennel kiiratik.

Ezen állással 60 frt évi fizetés van összekötve.

Felhívtnak a pályázni szándékozók, hogy pályázati kérvényüket a törvényben előírt okmányokkal felszerelve folyó évi október hó 27-ik napjának déli 12 óráig a pancsovai szolgabírósnál mutassák be.

A választás Báránycs községében folyó évi október hó 29-ik napján d. e. 10 órakor fog megejtetni.

Pancsován, 1894. szeptember hó 29.

A szolgabíróság.

930. hk. sz. 1892.

(702—1.1)

Idézés.

Gruics Száva mint a Gruicsféle illáncsai 217. számú házközösség ismeretlen tartózkodású családtagja fölhívatik, miszerint a házközösség megszüntetése céljából 1894. évi október hó 18-ik napjának d. e. 9 órájára Illáncsa község házához kitűzött tárgyaláson, vagy személyesen jelenjen meg, vagy Bokorov Tana illáncsai lakost mint részére kinevezett gondnokot czélszerű képviselésre utasítsa, mert ezek elmulasztásának következményeit magának tulajdoníthatja.

Alibunárott, 1894. évi szeptember hó 26-án.

Horváth,
tb. főszolgabíró.

688. hk. sz. 1894.

(703—1.1)

Idézés.

Diminieszku Juliána mint a Diminieszku-féle petrovszellői 319. számú házközösség ismeretlen tartózkodású családtagja fölhívatik, miszerint a házközösség megszüntetése céljából 1894. évi október hó 22-ik napjának d. e. 9 órájára Petrovszellő község házához kitűzött tárgyaláson, vagy személyesen jelenjen meg, vagy Almazsán Pau petrovszellői lakost mint részére kinevezett gondnokot czélszerű képviselésre utasítsa, mert ezek elmulasztásának következményeit magának tulajdoníthatja.

Alibunárott, 1894. évi szeptember hó 25-én.

Horváth,
tb. főszolgabíró.

18.878. sz. 1894.

(695—2.1)

Birtokeladási hirdetmény.

A törvényhozás által eladásra engedélyezett s a temesvári kir. államjóságigazgatóság kezelése alatt álló, alább egyenként megnevezett államjavak örökároni eladása végett az alább kitértetett helyen és időben nyilvános szó- és írásbeli zárt ajánlatok tárgyalásával egybekötött árverés tartatik, melyre venni szándékozók ezennel meghívtnak. — Bánatpénzül 10% követeltetik úgy a szó- mint az írásbeli ajánlatoknál, mely utobbiak a szabályoknak megfelelő alakban 50 kros bélyegjeggyel ellátva, az árverés megkezdéseig az árverező bizottság kezébe, esetleg ezen jószágigazgatósághoz az árverést megelőzőleg 3 nappal benyujthatók.

A letett bánatpénz az árverés jóváhagyása esetében a vételárba beszámíttatik és annak apasztására végleg elszámoltatik, az ezután fenmaradó vételárt köteles a legtöbbet ígérő az esetben, ha a vételár 200 frtot nem halad meg, egy és fél év alatt előleges félévi részletekben, ha a megvett birtok vételára a 200 forintot meghaladja, de az 1000 frtot el nem éri, öt év alatt előleges félévi részletekben, ha pedig az 1000 frtot meghaladja, de az 5000 frtot nem éri el, tíz évi, illetőleg 20 félévi előleges részletekben, végre ha a vételár 5000 frtot meghalad, husz évi, illetőleg 40 félévi előleges részletekben, a még le nem fizetett egész tőketartozás után az árverési jegyzőkönyv jóváhagyása napjától járó, a vételár teljes lefizetéseig számítandó 5 $\frac{1}{2}$ % kamattal együtt megfizetni. — Az 5000 frtot meghaladó vételárakra nézve a vevőkre bizatik, miszerint a vételárt akár évenként, akár pedig félévenkénti előleges részletekben, mindenkor a fenálló tőketartozás után szabályszerűleg számítandó 5 $\frac{1}{2}$ % kamatokkal együtt egyenletes és egyforma járadékszerű törleszthetés mellett fizethessék. Építkezések és egyéb beruházásokért köteles vevő haszonbérlet kártalanítani.

Az eladott birtoknak telekkönyvi átíratása csak az egész vételár és járulékaiknak teljes lefizetése után engedélyeztetik. — Az árverés eredményére nézve a nagyméltóságú m. kir. pénzügyminiszterium jóváhagyása fenntartatik. — Azon birtokrészletekre nézve, melyek a részletes eladási kimutatásban fölvéve nincsenek, az eladás a törvényhozás jóváhagyásának fenntartása mellett történik. — Az árverési feltételek a kir. jószágigazgatóságnál és a kerületi ispánságoknál megtekinthetők.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el, még az esetben sem, ha azok egy újabb árverés esetére kötelezőleg fentartatnak is.

Az eladandó birtokrészletek a következők:
1894. évi október hó 24-én d. e. 10 órakor a szent-andrási m. kir. urad. ispánságnál Kovács községben: Csereföld 144 hold 382 $\square$ -öl 26420 frt kikiáltási árban;

Ó-Bessenyő községben a korcsmaéptület 1492 $\square$ -öl 6664 frt kikiáltási árban;
1894. évi október hó 25-én d. e. 10 órakor a rékási m. kir. urad. ispánságnál Kis-Topolovecz községben: szántóföld 64 hold 1000 $\square$ öl 27595 frt kikiáltási árban;
1894. évi október hó 19-én Felső-Kovilon a községhez.

Felső-Kovil községben a kincstári bér-föld 49 hold 738 $\square$ -öl 15.000 frt kikiáltási árban;

Temesvárolt, 1894. évi szeptember hó 2-én.

A m. kir. jószágigazgatóság.

Pályázat.

A katalinfalvai községi óvónői állomásra pályázat nyitattik. Fizetése: 300 frt készpénz, lakás, esetleg 100 frt lakbér.

Ezen állomásra pályázni szándékozók kath. vallású óvónők okiratokkal felszerelt kérvényeiket október hó 10-ig alulírtokhoz küldjék be.

Katalinfalván, 1894. szeptember 28-án.

Globuschitz Antal,
az óvodai felügyelő-bizottság
elnöke.

(697—2.2)

A szállítás október 15-én kezdődik.

Őszi vetés
előnyösebb a tavaszinál.

Gyümölcsfák

készlet 50.000 darab.

Mindenféle gyümölcsfák, u. m.: alma, körte, szilva, barack, cseresznye, meggy, amerikai és francia őszi barack, mandula, birs, dió, stb. stb.

Továbbá minden fajtaju szeder, diszfák, bokrok, tülevelű fák kertek és sétányok számára, sudarasak és galagonyabokrok legolcsóbban kaphatók

Chwoika Adolf

I. szlavoniai kertberendezés-intézete és faiskolájában

Eszék-felsőváros (Szlavonia).

A kipróbált legjobb veteménymagvak.

Élővirágcsokrok az év minden szakában, a legmeszebb vidékre friss állapotban való megérkezésükért kezes-ség vállalatik. (665—3.3)

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Pleitz Fer. Pál

Nagybecskereken
ajánlja dusan felszerelt
nyomtatványraktárát.

Nyomatott Pleitz Fer. Pál kiadónál Nagybecskereken.